

Ochrona przyrody

Co wiem,

Co powinienem wiedzieć,

Co robię,

Co mogę zrobić?

Komisja Ochrony Przyrody

Co wiem

Prawie każdy kogo zapytamy czy chroni przyrodę, z pewnością, prawie natychmiast odpowie – Ja? – oczywiście!

Ale czy przed udzieleniem odpowiedzi tak naprawdę zastanowił się czy to prawda?

- Czy moje zachowania są proekologiczne?
- Czy wkładam chociaż minimum wysiłku, żeby zrobić coś dla lokalnego środowiska?
- Czy jako konsument przyrody staram się zmienić moje nawyki?
- Jak moje postępowanie wpływa na przyrodę?

Co wiem

- Wiem, że przyrodę trzeba koniecznie chronić, ale w jaki sposób ja sam mogę przyczynić się do jej ochrony to już nie koniecznie.
- Wiem, że śmieci należy segregować, ale czy ja sam i moja rodzina robią to dobrze?
- Wiem, że powinienem zmienić nawyki i nie kupować produktów w opakowaniach plastikowych, ale one są powszechne, a reklamówki w sklepach rozdają za darmo.
- Wiem, że powinienem kupować przedmioty wielorazowego użytku, ale „jednorazówki” są wygodniejsze.
- Wiem, że powinienem korzystać z transportu zbiorowego, ale jadę własnym samochodem, bo mi tak wygodniej.
- Wiem, że powinienem oszczędzać energię, ale po co? Na razie mnie stać, a jak nie to będą rekompensaty.
- Ja dbam o przyrodę, a inni nie! To po co mam się starać?
- Widzę, że inni niszczą przyrodę, ale to nie jest moja sprawa!

Co powinienem wiedzieć

➤ Definicja

Ochrona przyrody to całokształt zachowań człowieka mający na celu utrzymanie różnorodności biologicznej na poziomie globalnych ekosystemów, gatunków, oraz prawidłowego przebiegu i stabilności procesów ekologicznych zapewniających przetrwanie zagrożonym gatunkom organizmów żywych, zachowanie siedlisk przyrodniczych i składników przyrody nieożywionej takiej jak: powietrze atmosferyczne, krajobraz, wody, gleby, zasoby naturalne. Ponadto przywracanie naturalnego stanu systemów biologicznych, siedlisk i składników środowiska przyrodniczego oraz kształtowanie właściwych postaw wobec przyrody. Działania ochronne, wykorzystujące wiedzę i osiągnięcia różnych nauk przyrodniczych obejmują ochronę gatunkową mającą na celu ochronę zagrożonych gatunków w miejscu ich występowania i ochronę obszarową mającą na celu zachowanie cennych przyrodniczo ekosystemów naturalnych, siedlisk przyrodniczych, krajobrazów i pojedynczych elementów przyrody poprzez tworzenie parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych.

Co powinienem wiedzieć

➤ Efekt motyla

Efekt motyla znany jest w społecznej świadomości jako zjawisko wywierania nieproporcjonalnie wielkich zmian przez niewielkie odchylenia parametrów układu. Zazwyczaj obrazowo przedstawia się to zjawisko poprzez przykład motyla, którego machanie skrzydłami w jednym miejscu na ziemi na przykład w Tokio w Japonii może wywołać tornado w USA w Arizonie.

Za ojca tej teorii uchodzi Edward Lorenz, który w 1960 r. pracował nad komputerowym prognozowaniem pogody. Stworzył do tego celu układ 12 równań wyrażających relacje między temperaturą, ciśnieniem, prędkością wiatru itd. Sądził, jak większość współczesnych mu naukowców, że prawie dokładne dane wejściowe pozwolą uzyskać prawie dokładne dane końcowe. To przekonanie okazało się jednak błędne.

Co powinienem wiedzieć

➤ Edukacja

Skuteczna ochrona środowiska to obecnie priorytet niemalże w każdym zakątku świata. Rozwój cywilizacji sprawia, że naturalny ekosystem naszej planety jest systematycznie niszczone, co ma wpływ również na nasze życie. Dlatego też, warto już dziś dowiedzieć się w jaki sposób możemy zatroszczyć się o nasze środowisko. Tak naprawdę nie wymaga to dużego wysiłku, a jeżeli każdy z nas podejmie choćby minimalny wysiłek i będzie postępował tak, by chronić swoje własne otoczenie, to wtedy na pewno uda nam się uratować ziemię od katastrofy ekologicznej.

➤ Wiedza

Naukowcy poznali i opisali niespełna dwa miliony gatunków roślin i zwierząt, podczas gdy na Ziemi żyje przypuszczalnie około dziesięć milionów. Wynika z tego, że co najmniej 80% z nich nie ma nawet nazwy. Te liczby pokazują jak wygląda różnorodność biologiczna, czyli mnogość i różnorodność form, jakie może przybierać ożywiona materia.

Co powinienem wiedzieć

Zróżnicowanie form organizmów żywych wynika z ich przystosowania się do środowiska przyrodniczego, w którym żyją. Przekazywanie cech kolejnym pokoleniom zapewnia przetrwanie gatunków. Dzięki nieustającej ewolucji możemy podziwiać bogactwo odmian i form. W procesie ewolucji przyroda wytwarza różnorodność i ją podtrzymuje. Natomiast ciągłe wykształcanie się osobników o nowych cechach i ich nowych kombinacjach zwiększa prawdopodobieństwo przetrwania gatunków w przypadku kolejnych zmian w środowisku. Różnorodność biologiczna jest więc szczególną wartością całej żywej przyrody. Można ją określić jako rozmaitość form życia wraz z całą ich zmiennością na poziomie mikroskopowym, jak i makroskopowym. Według definicji przyjętej przez Konwencję o różnorodności biologicznej, różnorodność gatunkowa oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi, m.in. w ekosystemach lądowych, morskich czy słodkowodnych, jak też w zespołach ekologicznych, których organizmy te są częścią. Wymieranie gatunków jest procesem naturalnym, podczas którego słabe i niepotrafiące się przystosować osobniki giną. Do wymierania dochodzi na skutek nieustannych zmian zachodzących w środowisku. W historii Ziemi wielkie, masowe wymieranie gatunków miało miejsce sześć razy. Do ostatniego przyczynił się człowiek i jego działalność, która na wielką skalę zmieniła środowisko przyrodnicze Ziemi. Co najmniej 20 gatunków zwierząt roślin i grzybów ginie z planety każdego dnia w wyniku zanieczyszczeń i przekształceń w ich naturalnym środowisku. Szacuje się, że w ciągu najbliższych 30 lat tempo to wzrośnie do ponad 100 gatunków dziennie.

Co powinienem wiedzieć

Główną przyczyną jest utrata siedlisk, czyli niszczenie przez człowieka warunków odpowiednich dla życia danych gatunków. Na zagarniętych i przekształconych przez ludzi terenach wiele organizmów nie potrafi żyć to jest: ukryć się, rozmnażać, ani znaleźć pokarmu. Zagrożenie wynikające z utraty siedliska dotyczy ponad połowy gatunków, które obecnie giną. Na drugim miejscu jest wprowadzanie przez człowieka gatunków pochodzących z innych rejonów geograficznych, tzw. obcych gatunków inwazyjnych, które wypierają gatunki rodzime. Trzecie miejsce na liście przyczyn zajmuje eliminowanie osobników poprzez rybołówstwo, kłusownictwo, myślistwo oraz wycinanie drzew.

➤ **Ochrona in situ dotyczy działań podejmowanych w przyrodzie, takich jak:**

- ochrona, odtworzenie i zwiększenie obszaru środowisk, w których dany gatunek występuje;
- wprowadzenie (reintrodukcja) gatunku na tereny, w których już wyginął;
- ograniczenie eksploatacji gatunków, wydanie zakazów niszczenia, zabijania, poławiania itp.

➤ **Ochrona ex situ dotyczy działań takich jak:**

- przetrzymywanie i rozmnażania gatunków poza jego naturalnym środowiskiem, jak hodowla w specjalnych fermach lub ogrodach botanicznych i zoologicznych;
- rozmnażanie przy doborze osobników do krzyżowania o jak najmniejszym spokrewnieniu;
- konserwowanie nasion i zarodków roślin w niskich temperaturach, tak by można było ich użyć do odtworzenia.

Co powinienem wiedzieć

► Polska Czerwona Księga Zwierząt

Jest to rejestr zagrożonych gatunków zwierząt na terenie Polski. Został stworzony na wzór międzynarodowej Czerwonej Księgi Gatunków Zagrożonych. Zawiera listę ginących gatunków zwierząt z dokładnym ich opisem i mapami rozmieszczenia. Określa także stopień zagrożenia poszczególnych gatunków, rzadkość ich występowania oraz stosowane i proponowane sposoby ochrony.

EX – gatunki wymarłe (2 gatunki): tarpan, tur.

EXP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe (kręgowce – 14, bezkręgowce – 22 gatunki) np.: drop zwyczajny.

CR – gatunki skrajnie zagrożone (kręgowce – 22, bezkręgowce – 67 gatunków) np.: bekasik, dzierzba.

EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone (kręgowce – 23, bezkręgowce – 80 gatunków) np.: batalion, cietrzew zwyczajny, koza złotawa, minóg morski, nocek łydkowłosy, orzeł przedni.

VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie (kręgowce – 15, bezkręgowce – 54 gatunki) np.: gniewosz plamisty, minóg rzeczny, piekielnica, uszatka błotna, wodniczka, modraszek alkon.

NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia (kręgowce – 30, bezkręgowce – 14 gatunków) np.: ryś euroazjatycki. w

LC – gatunki na razie niezagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi (kręgowce – 23, bezkręgowce – 1) np.: traszka karpacka.

Co powinienem wiedzieć

➤ Polska Czerwona Księga Roślin

Obejmuje wybór taksonów roślin przeważnie w randze gatunku, zagrożonych na terenie Polski wyginięciem, a także tych, które już wyginęły. Obejmuje paprotniki i rośliny nasienne występujące w XIX, XX i XXI wieku na terenie Polski, w jej obecnych granicach. Kolejne wydania księgi obejmują coraz bardziej obszerny wykaz gatunków.

EX - w Polsce całkowicie wymarłe lub EW wymarłe w naturze (42 gatunki) np.: czosnek grzebieniasty.

CR - krytycznie zagrożone (111 gatunków) np.: babka pierzasta, brzoza Szafera.

EN - zagrożone (102 gatunki) np.: ponikło wielołodowe, kukuczka kapturkowata.

VU - narażone (102 gatunki) np.: arnika górską, len włochaty, przetacznik wczesny.

NT - gatunki bliskie zagrożenia (11 gatunków) np.: chaber Kotschyego, zarzyczka górską

DD - stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych (2 gatunki) np.: dzwonek szczeciniasty.

Co robię

- **Nawet nie przyszło mi do głowy!**
- Przyroda ciężko pracuje dla nas, aby nas chronić i podtrzymywać nasze życie codzienne. Odgrywa ona kluczową rolę, dostarczając czystego powietrza, czystej wody pitnej, odzieży, żywności, a nawet surowców do budowy domów, czy łagodzenie skutków zmian klimatu.
- Przedmioty codziennego użytku, które posiadam powstały często w wyniku rabunkowej gospodarki przemysłowej.
- Kupuję produkty spożywcze i gospodarcze, których produkcja degraduje środowisko naturalne.
- Nawet nie wiem czy prawidłowo segreguję własne śmieci.
- Mówię że jestem proekologiczny, ale nie zastanawiam się co to znaczy.

Co mogę zrobić

- **10 przykładów na zmianę własnych przyzwyczajeń, które pomogą chronić przyrodę.**
- Gaś światło kiedy wychodzisz z pokoju, wyłączaj telewizor, radio, komputer, gdy już nie będziesz z nich korzystał. W ten sposób oszczędzasz energię.
- Zakręcaj wodę w kranie kiedy myjesz zęby. Bierz raczej krótki prysznic niż kąpiel. Dokręcaj krany. W ten sposób oszczędzasz wodę.
- Poprawnie segreguj odpady w domu. W ten sposób ograniczasz ich ilość. Posegregowane odpady to cenne surowce wtórne, które można ponownie wykorzystać.
- Staraj się korzystać z publicznych środków transportu. Jeśli masz do pokonania krótki dystans chodź na piechotę lub jedź rowerem. W ten sposób ograniczysz zanieczyszczenie powietrza.
- Idąc na zakupy weź ze sobą własną torbę zamiast przynosić ze sklepu torebki plastikowe. W ten sposób ograniczysz ilość śmieci.

Co mogę zrobić

- Zwracaj uwagę na to co kupujesz. Czy produkty te są oznakowane symbolami, które świadczą o ich wpływie na środowisko naturalne, między innymi czy: opakowanie nadaje się do recyklingu, czy produkt bezpieczny dla warstwy ozonowej, nie testowany na zwierzętach. Rezygnuj z zakupu produktów, które są ci zbędne. W ten sposób, będąc świadomym konsumentem.
- Jeśli nie korzystasz już ze swoich książek, ubrań i innych przedmiotów, zamiast je wyrzucić pomyśl, może jest ktoś inny, komu mogłyby się przydać. W ten sposób możesz komuś pomóc i przyczynisz się do ochrony zasobów środowiska naturalnego.
- Używaj tylko takich przedmiotów, które są niezbędne. W ten sposób wytwarzasz mniej śmieci.
- Zwracaj uwagę innym gdy śmiecą. Sprzątaj po swoim psie gdy wychodzisz z nim na spacer. W ten sposób dbasz o czystość swojego otoczenia.
- Rozmawiaj ze swoimi przyjaciółmi o tym, jak dbać o środowisko naturalne. W ten sposób wpływasz na świadomość innych i pokazujesz jak być przyjaznym dla środowiska.

Co mogę zrobić

- Jako Turysta
- Zawsze powinienem dawać przykład innym.
- Propagowanie ochrony przyrody, to mój obowiązek.
- Zdobywaj Odznakę Turysta Przyrodnik.

**ZDOBYWAJ ODZNAKĘ
TURYSTA PRZYRODNIK**

P.A.B. 2020

www.jaslopttk.pl
pttkjaslo@wp.pl

PRZYRODA UCZY NAJPIĘKNIEJ

CZY ZDOBYŁEŚ JUŻ ODZNAKĘ

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej

**TURYSTA
PRZYRODNIK?**

Źródła:

- <https://kwejk.pl>
- <https://www.medianauka.pl/efekt-motyła>
- <https://www.ekologia.pl/>
- <https://www.gov.pl/web/gdos/ochrona-przyrody>
- Plakat Przyroda uczy najpiękniej - ZG PTTK
- Grafika i zdjęcia – archiwum własne

Dziękuję za uwagę

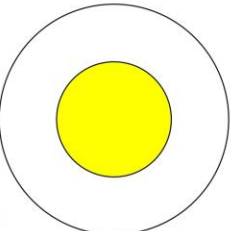

Beskid Niski!

jest dla Wszystkich

www.jaslopttk.pl
pttkjaslo@wp.pl

P.A.B. 2021